

Katsauksia

Nykyisestä suomalais-ugrialaisten kielten tutkimuksesta Neuvostoliitossa¹

Pyydän saada käyttää hyväkseni lyhytaikaista oleskeluani Helsingissä, joka tunnetaan laajalti Suomen rajojen ulkopuolella suomalais-ugrialaisten kielten tutkimuksen merkittävänä keskuksena, esittääkseni täkäläisille kollegoilleni erinäisiä tietoja suomalais-ugrialaisten kielten tutkimuksesta Neuvostoliitossa.

Neuvostoliittohan on ainoa maa maailmassa, jonka alueella ovat edustuneina miltei kaikki tällä hetkellä olemassa olevat suomalais-ugrialaiset kielet. Tämän johdosta näiden kielten tutkimus onkin Neuvostoliitossa poikkeuksellisen tärkeässä asemassa.

Lokakuun vallankumous avasi Venäjällä mittaamattomat mahdollisuudet suomalais-ugrialaisten kielten tutkimiselle. Monet suomalais-ugrialaiset kansat, joilla aiemmin ei ollut edes omaa kirjakieltä, ovat nykyään saaneet oikeuden kehittää kulttuuriaan omalla kielellään. Tsaarin Venäjällä takapajulle jääneet ja sukupuuttoon tuomitut suomalais-ugrialaiset kansat — kuten tšeremissit, mordvalaiset, syrjäänit, votjakit, vogulit, ostjakit jne. — ovat kukin saaneet mahdollisuuden kehittää kieltään ja kulttuuriaan. Äidinkielen käyttäminen opiskelukielen kouluissa, oman kirjallisuuden syntyminen ja radiotoiminta ovat luoneet voimakkaan vipusimen ja elvyttäneet näiden kielten tieteel-

listä tutkimista sekä sanakirjojen ja kielioppien laatimista niistä.

Neuvostovallan aikana on päästy tuloksiin, joita ei olisi voitu saavuttaa tsaarin Venäjällä. Tällä hetkellä Neuvostoliitossa on olemassa kielioppeja kaikista suomalais-ugrialaisista kielistä. On toimitettu myös syrjäänin, mordvan, tšeremissin, votjakin, vogulin, suomen ja viron kielen sanakirjat. Lisäksi on julkaistu useita kymmeniä tutkimuksia, jotka on omistettu näiden kielten rakenteen ja sanaston erikoiskysymyksille.

Neuvostoliitossa julkaistaan useilla suomalais-ugrialaisilla kielillä sanomalehtiä. Niinpä esimerkiksi Syktyvkarin kaupungissa Komin tasavallassa ilmestyy syrjääninkielinen päivälehti. Tämän tasavallan eri osissa ilmestyy omia pienehköjä sanomalehtiä. Joka päivä ilmestyvää sanomalehteä painetaan votjakin kielellä Iževskin kaupungissa Udmurtian tasavallassa. Joškarolan kaupungissa Marin tasavallassa ilmestyy tšeremissinkielinen päivälehti, ja Saranskin kaupungissa julkaistaan jopa kahta päivälehteä — toista mordvan erzä- ja toista mokšamurteella.

Neuvostoliitossa julkaistaan runsaasti suomalais-ugrialaisille kielille käännettyä kirjallisuutta sekä alkuperäisiä kaunokirjallisia teoksia. Näille kielille käännetään vanhem-

¹ Pääkohdat Neuvostoliittoinstituutin esitelmätilaisuudessa Helsingin yliopistossa 2. 3. 1954 pidetystä esitelmästä.

man ja uuden ajan venäläisten kirjailijoiden teoksia sekä julkaistaan asianomaisten suomalais-ugrilaisten kansojen syntyperäisten omien kirjailijoiden romaaneja ja novelleja.

Tässä suhteessa me neuvostoliittolaiset suomalais-ugrilaisten kielten tutkijat olemme huomattavasti edullisemmassa asemassa kuin suomalaiset kollegamme. Suomalaisten tutkijain käytettävissä on pääasiallisesti vanhoja aineistoja, jotka on kerätty ennen lokakuun vallankumousta ja jotka eivät laadultaan ole suinkaan aina täysipainoisia, jota vastoin me voimme pohjautua synnynnäisten kielten taitajien omiin kirjallisiin teoksiin, joilla usein on myös arvokas kaunokirjallinen leimansa.

Tässä yhteydessä on syytä huomauttaa, että suomalais-ugrilaissa kielissä Neuvostoliitossa on tapahtunut sangen laajakantoisia muutoksia. Ennen kaikkea on muutoksia tapahtunut näiden kielten sanavarastossa. Monilla sanoilla on nykyään aivan uudenlainen merkitys. Onpa uusi kehitys vaikuttanut sangen tuntuvasti myös näiden kielten lauserakenteeseen. Neuvostovallan alkuvuosina kielenkääntäjämme selvytyivät toin tuskin yksinkertaisten tekstien kääntämisestä, mutta tällä hetkellä Neuvostoliiton suomalais-ugrilaiset kielet ovat kehittyneet siinä määrin, että niille voidaan vaivatta kääntää jo hyvinkin vaikeita tieteellisiä ja filosofisia teoksia. Onkin aivan luonnollista, että Paasosen, Wichmannin ja Beken tekstikokoelmat heijastavat tsaarinajan Venäjän maalaisväestön kielenkäyttöä, ja sen vuoksi näitä tekstejä käytettävillä tiedemiehillä ei voi olla käsitystä asianomaisten kielten nykyisestä vaiheesta.

Suomalais-ugrilaisten kielten tutkimistyöhön on Neuvostoliitossa varsin vahingollisesti vaikuttanut Marrin

oppi. Marr ja hänen oppilaansa taiselivat aktiivisesti vertailevaa tutkimusmetodia vastaan kielentutkimuksen alalla ja suhtautuivat torjuvasti ajatukseen, että suomalais-ugrilaiset kielet olisivat voineet kehittyä yhdestä ainoasta kannasta. Mutta Marrin neuvostoliittolaiselle suomalais-ugrilaisten kielten tutkimukselle aiheuttama vahinko jäi kuitenkin suhteellisen vähäiseksi huomattavan neuvostoliittolaisen suomalais-ugrilaisten kielten tutkijan, Neuvostoliiton tiedeakatemian kirjeenvaihtajajäsenen, professori D. V. Bubrihin toiminnan ansiosta.

D. V. Bubrih käytti tutkimuksissaan vertailevaa historiallista tutkimusmetodia. Hän on mm. kirjoittanut sellaiset teokset kuten »Suomen kielen historiallinen äänneoppi» ja »Votjakin kielen äännehistoria». Hiljattain Neuvostoliitossa julkaistiin D. V. Bubrihin uusin teos »Erzämordvan historiallinen muotooppi». Tämän ohella D. V. Bubrihilta jäi keskeneräiseksi suomalais-ugrilaisten kielten vertaileva historiallinen kielioppi.

Huomattavaksi tapahtumaksi Neuvostoliiton kielentutkimustyössä muodostui väittely kielentutkimuskysymyksistä vuonna 1950 sanomalehti »Pravdan» palstoilla. Tähän väittelyyn otti osaa myös J. V. Stalin. Väittelyn tuloksena oli, että paljastettiin akateemikko N. J. Marrin epätieteellisyys, joka yli kahden vuosikymmenen aikana oli jarruttanut Neuvostoliitossa kielentutkimuksen kehitystä. Väittelyn tärkeimpiä tuloksia oli vertailevan historiallisen metodin palauttaminen entiseen asemaansa kielitieteen alalla. Tällä hetkellä me katsomme, että vertaileva (historiallinen) tutkimusmetodi on kielitieteessä kehityksen kaikkein tehokkaimpia vipusimia ja pidämme täysin mahdollisena, että

kaikki olemassa olevat suomalais-ugrilaiset kielet ovat kehittyneet yhdestä ja samasta kantakielestä. Neuvostoliittolaisten suomalais-ugrilaisen kielten tutkijoiden tärkeimpiä tehtäviä on poistaa marrilaisuuden seuraukset kielitieteen piiristä ja organisoida tehokas tutkimustyö Neuvostoliitossa puhuttujen suomalais-ugrilaisen kielten alalla.

Tätä tieteellistä työtä harjoitetaan Neuvostoliitossa erityisissä tutkimuslaitoksissa sekä suomalais-ugrilaisen kielten osastoissa korkeakouluissa, jotka sijaitsevat itse asianomaisilla kielialueilla.

Neuvostoliiton tiedeakatemian kielitieteen instituutissa toimii joukko suomalais-ugrilaisen kielten tutkijoita, jotka kohdakkoin tulevat muodostamaan erityisen tutkimusosastonsa. Mainittujen tutkijoiden johdossa on tällä haavaa kielitieteen tohtori K. E. Maitinskaja, jonka erikoisalana on unkarin kieli. Saman ryhmän puitteissa suorittaa tutkimustyötään kielitieteen tohtori V. I. Lytkin, joka on erikoistunut permiläiskielten tutkimiseen. Ryhmässä toimii suomen kielen erikoistuntijana kielitieteiden kandidaatti Jelisejev, jonka pääalana on ostjakin kieli, sekä toinen ostjakin kielen tuntija N. Tereškin, joka on itse kansallisuudeltaan ostjakki. Tämän ryhmän työhön ottaa osaa myös allekirjoittanut, jonka tutkimustyön kohteena ovat permiläis- ja volgalaiskielet.

Tohtori Maitinskaja on laatinut laajan unkarin kieliopin, jota parhaillaan viimeistellään julkaisukuntoon. Professori Lytkin on valmistanut julkaistavaksi tekstikokoelman syrjäänin kielen eri murteista. Kokoelma on parhaillaan painettavana. Lytkin on niinikään julkaissut suomalaisille kielentutkijoille tutun teoksen »Muinaispermin kieli». Kielentutkija Tereškin

on äskettäin tutkimusmatkojensa aikana kerännyt runsaasti aineistoa ostjakin kielestä, jota on vielä sangen vähän tutkittu. Hän valmistelee parhaillaan tieteellistä teosta, jossa selvittää ostjakin murteita ja julkaistaan myös tekstinäytteitä.

Mitä itseeni tulee, viimeistelen parhaillaan laajaa tutkimusta, jonka aiheena ovat aspektin ja ajan kategoriat permiläis- ja volgalaiskielissä. Teoksessa tullaan esittelemään verbimuotoisia sanoja muodostavien suffiksien merkitystä ja määrittelemään verbin aikamuotojen käytön lainmukaisuuksia syrjäänissä, votjakissa, tšeremisissä ja mordvassa.

Läntisten suomensukuisten kielten tutkimuksen keskus sijaitsee Virossa Tartossa ja Tallinnassa, joissa kaupungeissa työskentelevät tämän alan huomattavimmat specialistimme. Viron neuvostotasavallan tiedeakatemiassa toimii kielentutkimuksen ja kirjallisuuden instituutti. Tässä instituutissa on valmisteluvaiheessa suuri viron kielen sanakirja, jonka ensimmäinen osa on jo julkaistu. Tämän ohella instituutti on julkaissut myös suppeamman viron kielen normatiivisen sanakirjan. Samassa instituutissa laaditaan viron kansankielen sanakirjan kortistoa. Tänä vuonna tähän kortistoon liitetään kirjaimet *p* ja *r*. Viron tiedeakatemian kielentutkimusinstituutin hallussa on suuri määrä vielä julkaisemattomia tekstejä viron murteista. On valmiina kieliopillisiakin tutkimuksia eri murteista, mm. Saarenmaan alueelta. Virolaiset tutkijamme keräilevät jatkuvasti uutta murreaineistoa. On saatettu painokuntoon kaksi kokoelmaa virolaisia murretekstejä: lounais- ja Suomenlahden rannikkomurteita. On saatu edelleen valmiiksi monografioita, mm. venäläis-virolaisten suhteiden heijastumisesta kansankielen sanastossa ja

Karaksin murteesta tutkimus, jossa selvitetään tuota tyypillistä Etelä-Pärnuumaan murretta.

Viron tiedeakatemian kieli-instituutissa laaditaan myös nykyviron tieteellistä kielioppia. Tarton yliopistossa toimii suomalais-ugrilaisten kielten osasto, jonka johdossa on huomattavin läntisten suomensukuisten kielten tutkija ja tuntija kielitieteiden tohtori P. A. Ariste. Hän on kerännyt hyvin runsaasti kieliaineista liiviläisten keskuudesta. Tarttolaisten ylioppilaiden kanssa hän on vuosittain suorittanut tutkimusmatkoja Tverin karjalaisten asuinsijoille ja tutkinut itse paikalla heidän murteitaan. Tarton yliopistossa pidetään jatkuvasti viron ja suomen kielen kursseja.

Toinen läntisten suomensukuisten kielten tutkimuskeskus sijaitsee Petroskoissa, jossa toimii Neuvostoliiton tiedeakatemian haaraosaston yhteydessä kielitieteen historian ja kirjallisuuden instituutti. Tämän instituutin osasto on valmistanut julkaistavaksi karjalan murteiden kartaston, jonka ilmestyminen varmaan on kiinnostava myös Suomen kielentutkijoita. Tämän osaston tutkijat ovat yhteistoimin valmistaneet sangen suuritöisen teoksen: nykysuomen tieteellisen kieliopin, joka julkaistaan sekä suomeksi että venäjäksi. Samassa instituutissa on valmisteltu julkaistavaksi suurta suomalais-venäläistä sanakirjaa. Instituutin tiedemiehillä M. Hämmäläisellä ja Bogdanovilla on käytävissään runsaasti monipuolista aineistoa vepsän kielestä. Petroskoin karjalais-suomalaisessa yliopistossa ja pedagogisessa instituutissa toimii kummassakin suomen kielen osasto. Tämän ohella suomalais-ugrilaisten kielten osasto on olemassa myös Leningradin yliopistossa. Herzenin pedagogisessa instituutissa Leningradissa on ns. pohjoisten kansojen tiede-

kunta, jossa opetetaan ostjakin ja vogulin kieltä.

Hyvin mielenkiintoista on kielen, historian ja kirjallisuuden tutkimusinstituutin toiminta Komin tasavallan tiedeakatemian yhteydessä. Tähän instituuttiin on keskitettyä syrjäänin kielen tutkimus. Instituutin syrjäänin kielen osastossa on tekeillä murre-sanakirja. Tämän sanakirjan kortisto, joka käsittää 50.000 sanaa, on jo valmis. Sanakirjaan tullaan liittämään kaikkien nykysyrjäänin murteiden sanasto. Samanaikaisesti valmistellaan huomattavaa monografista teosta, jossa esitellään syrjäänin kielen eri murteita. Oletamme, että näiden kahden viimeksi mainitun teoksen ilmestyminen tulee kiinnostamaan myös suomalaisia tutkijoita. Samassa osastossa tehdään työtä suuren syrjääniläis-venäläisen sanakirjan aikaansaamiseksi. Sanakirja tulee käsittämään kaikki nykyään syrjäänin kielessä esiintyvät sanat. Rinnan tämän kanssa laitoksen tiedemiehet parhailaan laativat suurta tieteellistä syrjäänin kielioppia. Erityisen hyvin on Komin tasavallassa järjestetty murteiden tutkimustoiminta. Kieliosasto organisoii vuosittain tutkimusmatkoja. On kerätty runsaasti uutta murreaineistoa. Osasto on hiljattain julkaissut manalle menneen kielitieteiden tohtorin A. S. Sidorovin teoksen »Syrjäänin kielen sanajärjestyksestä virkkeessä». Iževskin kaupungissa Udmurtian tasavallassa toimii niinkään erikoinen kielen, historian ja kirjallisuuden instituutti. Kieliosasto on saatanut painokuntoon venäläis-votjakilaisen sanakirjan käsikirjoituksen. Sanakirja tulee käsittämään 45.000 sanaa. Varsin huomattava merkitykseltään on oleva viimeistelyn alainen monografinen teos »Gerundirakenteista votjakin kielessä».

Tšeremissin kielen tutkimuksen kes-

kuksena Neuvostoliitossa toimii Joškar-Olassa Marin tasavallassa sijaitseva kielen, historian ja kirjallisuuden tutkimuslaitos. Laitoksen kieliosastossa työskentelee huomattavin neuvostoliittolainen tšeremissin kielen tuntija, kielitieteiden kandidaatti V. M. Vasiljev, joka on kansallisuudeltaan tšeremissi. V. M. Vasiljev on julkaissut suuren määrän artikkeleita sekä kirjoittanut viime aikoina suuren tšeremissin kieliopin, jota parhailaan valmistellaan painettavaksi. Instituutin kieliosasto on niinkään laatinut suuren venäläis-tšeremissiläisen sanakirjan, joka tulee esittelemään nykytšeremissin sanastoa ja varsinkin sen itäisiä murteita.

Erityinen kielen, historian ja kirjallisuuden instituutti toimii myös Saranskin kaupungissa Mordvan tasavallassa. Tämän instituutin kieliosasto on jo julkaissut suomalaisillekin alan tutkijoille tutut mordvan kahden päämurteen sanakirjat.

Nämä sanakirjat ovat mielenkiintoisia jo siitäkin syystä, että ne kuvastavat mordvan kielen murteiden nykyistä sanastoa ja ovat siis käyttökelpoisia oppaita myös nykyaikaiseen mordvankieliseen kaunokirjallisuuteen. Tämän instituutin kieliosaston jäsen kielitieteiden kandidaatti Koljadenkov on valmistanut julkaistavaksi mordvan lauseopin.

Vähemmän intensiivistä meillä on obinugr. kielten tutkiminen. Leningradissa on tosin erinomaisia spesialisteja näiden kielten alalla, mutta he toimivat etupäässä Herzenin instituutin pohjoisten kansojen tiedekunnassa ja hoitavat siis enimmäkseen käytännön kysymyksiä, ts. opettajien koulutusta ostjakkilais-vogulilaista kansallista aluetta varten. Sitä paitsi obinugrilaisia kieliä puhuvat kansansirpaleet elävät vaikeakul-

kuisilla seuduilla Siperiassa, mikä vaikeuttaa työskentelyä itse paikalla. Tällä hetkellä on Neuvostoliitossa päiväjärjestyksessä kysymys kirjakielen luomisesta kolmea ostjakin murretta varten, joiden tutkijamme katsovat olevan itsenäisiä kieliä.

Sodan jälkeen meillä on miltei kokonaan ollut lamassa Kuolan niemimaan saamelaisten kielen tutkiminen. Neuvostoliitossa harjoitetaan myös samojedikielten tutkimista. Huomattavin tämän alan tuntija nykyisin on Neuvostoliiton tiedeakatemian kieliinstituutissa toimiva kielitieteiden kandidaatti E. M. Terešenko, joka suorittaa joka vuosi tutkimusmatkoja. Hänen hallussaan on runsaasti samojedikieliä koskevaa aineistoa. Terešenko on valmistellut julkaisukuntoon suuren samojedilais-venäläisen sanakirjan.

Neuvostoliitossa harjoitetun suomalais-ugrialaisten kielten tutkimustyön luonnehdinta ei olisi läheskään täydellinen, elleimme huomauttaisi tässä yhteydessä huomattavasta määrästä julkaisemattomia väitöskirjoja, jotka käsittelevät suomalais-ugrialaisten kielten kielioipillisen rakenteen eri puolia. Näitä väitöskirjoja valmistuu paljon joka vuosi. Huomionarvoisia näiden joukossa ovat esimerkiksi sellaiset, jotka käsittelevät tšeremissin kielen partisiippimuotoja, saman kielen sisäisiä paikallissijoja, syrjäänin kielen gerundimuotoja, saman kielen possessiivisuffikseja ja edelleen niinkään syrjäänin aspektin merkitystä, suomen kielen infinitiivimuotoja, mordvan kielen kantasanastoa, mordvan deverbaalimuotoja ja substantiiveja, unkarin verbien objektikonjugaatiota ja artikkeleita, tšeremissin verbioppia ja syrjäänin monikkomuotoja. Valmiina, mutta lopullista hyväksymistä vailla ovat väitöskirjat mm. viron kielen infinitiivimuodoista, syrjäänin

kielen gerundimuodoista ja syrjäänin partikkeleista.

Erittäin positiivinen seikka Neuvostoliiton suomalais-ugrilaisten kielten tutkimuskentällä on se, että yhä enemmän alan tutkijoita ilmaantuu näitä kieliä puhuvien kansojen omasta keskuudesta. Me neuvostoliittolaiset suomalais-ugrilaisten kielten tutkijat käsitämme hyvin, että alallamme on vielä hyvin paljon tehtäviä. On välttämätöntä tutkia seikkaperäisesti monia yksityiskohtia ja erikoispiirteitä. Suomalaiset ja unkarilaiset kielentutkijat ovat saavuttaneet erinomaisia tuloksia selvitellessään suomalais-ugrilaisten kielten historiaa. He ovat ansiokkaasti tutkineet näiden kielten äännehistoriaa ja fonetiikkaa sekä muoto-oppia. Mutta tämä työ on tähän saakka pohjautunut etymologisiin tutkimuksiin. Tähän mennessä ei ole kiinnitetty tarpeeksi huomiota moniin verbien ja nominien taivutus- ja lauseopin kohtiin nykyisissä suomalais-ugrilaaisissa kielissä ja varsinkaan niiden kieliryhmien piirissä, jotka elävät Neuvostoliiton alueella. Näihin heikoimmin tutkittuihin seikkoihin neuvostoliittolaiset tiedemiehet kiinnittävätkin tällä haavaa suurimman huomionsa. Useiden suomalais-ugrilaisten kielten murteet, niiden sanasto ja kielipillinen rakenne ovat vielä tutkimattomia. Uuden aineiston kertyminen luo epäilemättä mahdollisuuksia uusien etymologiain tekoon ja tulee myötävaikuttamaan tutkimusmenetelmien täsmennykseen näiden kielten historiallisten kehitysvaiheiden selvittämisessä. Uuden aineiston hankkiminen ja uusien lainalaisuuksien toteaminen on omiaan luomaan perustan monien kielten uusien vertailevien historiallisten kielioppien aikaansaamiseksi. Vasta kun päästään selville permiläis- ja volgalaiskielten sekä läntisten suomensukuisten kielten yhtei-

sestä kantakielestä, kun tulee selväksi, miten nykyiset kielet ovat historiallisesti muodostuneet erkanemalla eri kantaryhmistä, voidaan nykyistä suuremmalla varmuudella osoittaa eri suomalais-ugrilaisten kielten keskinäiset suhteet. Vasta sen jälkeen saattaa suomalais-ugrilaisten kielten vertaileva historiallinen tutkimus muodostua täsmälliseksi tieteeksi. Toivomuksemme on, että tässä pyrkimyksessä voimme kulkea samaa tietä suomalaisten kollegaimme kanssa.

Neuvostoliiton historioitsijat, arkeologit, antropologit ja kansatieteilijät ovat ottaneet tehtäväkseen tutkia suomalais-ugrilaisten kansojen historiallista menneisyyttä, niiden fyysistä tyyppiä, tapoja, uskomuksia, pukuja, kirjallisuutta ja perinteitä. Meidän maassamme on erittäin runsaasti muistomerkkejä suomalais-ugrilaisten kansojen menneisyydestä. Merjan ja Muroman seuduilla muinaisilla asuinpaikoilla sijaitsevia hautakumpuja on tutkittu sangen perusteellisesti. Neuvostoliiton tiedeakatemian kansatieteen instituutin toimesta kielitieteiden kand. E. Gorjunova tutkii parhaillaan Merjan ja Muroman löytöjä kansatieteelliseltä kannalta ja selvittää kysymystä, miten eri suomalais-ugrilaiset kansat ovat saapuneet Volgan ja Kaman välisille asuinalueille. Parhaillaan hän valmistelee tieteellistä teosta, joka käsittelee Merjan ja Muroman aineellisen kulttuurin muistomerkkejä. Arkeologi Brjusov suorittaa parhaillaan myös suurisuuntaista tutkimustyötä. Tutkimalla aineellisen kulttuurin muistomerkkejä hän on todennut, että Muinais-Karjalan asutus on Volgan ja Okan välimailta lähtöisin. Arkeologimme tutkivat sen erikoistyyppisen keramiikan levinneisyysaluetta, joka heidän käsityksensä mukaan on kuulunut muinaisille suomalais-ugrilaisten kan-

soille. Maamme antropologit ovat suorittaneet lukemattomia kraniologisia tutkimuksia ja ovat voineet todeta, että muinaisuudessa ovat mongoloidiset kansat tunkeutuneet Neuvostoliiton euroopanpuoleiseen pohjoisosaan Länsi-Siperiasta käsin. Tähän mennessä on suoritettu erittäin laajoja ja tarkkoja antropologisia tyyppitutkimuksia niillä seuduilla, missä esiintyy suomalais-ugrilaista asutusta.

Yhteistä tavoitettamme, suomalais-ugrilaisen kielitieteen edistymistä voi varsin ratkaisevassa määrin hyödyt-

tää maidemme välisten suhteiden jatkuva paraneminen ja suomalais-ugrilaisten kansojen tutkimuksen parissa työskentelevien tutkijain läheisempi yhteistyö. Me katsomme, että tällainen kahden maan tiedemiesten läheinen yhteistyö, joka on tarpeen tieteellisten intressien samuuden takia, on hyödyllistä sekä suomalaisille että venäläisille kielentutkijoille ja me toivomme, että pyrkimyksemme eivät suinkaan jää elämään vain hyvinä toivomuksina.

B. SEREBRENNIKOV